

QAZAQ

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

Әл-Фараби
атындағы
Қазақ ұлттық
университеті

UNIVERSITETI

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

WWW.FARABI.UNIVERSITY

№40 (1906) 30 ҚАЗАН 2023 ЖЫЛ

Ортақ түркі әліпбиі дамытылады

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде «Ортақ түркі әліпбиінің интеграциялық рөлі: ғылыми және әлеуметтік қырлары» атты халықаралық конференция өтті. Іс-шараны Халықаралық Түркі Академиясы, Ататүрік атындағы Мәдениет, тіл және тарих жоғары мекемесіне қарасты Түрік тілі қоғамы мен Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ бірлесіп ұйымдастырды.

кектері ұйымының ақсақалдар кеңесі төрағасының бас кеңесшісі Синан Юлкер, мемлекет және қоғам қайраткерлері, ҚР Парламентінің депутаттары, түркі әлемінің жетекші ғылыми ұйымдарының тіл білімі саласындағы мамандары, оқытушылар мен студенттер қатысты.

Конференцияны Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев құттықтау сөзімен ашты.

Жалғасы 2-бетте

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев Иран Ислам Республикасының Алматы қаласындағы Бас консулы Мохсен Фагани бастаған делегация құрамымен кездесті.

Ректор Иранның Бас консулымен кездесті

Қазақстан жоғары оқу орындарына шетелдік ғалымдарды тарту бағдарламасы аясында ҚазҰУ-да Иран Ислам Республикасының университеттерінен үш профессор дәріс оқиды және PhD докторанттарға ғылыми жетекшілік етеді. Қазіргі уақытта университетте ирандық 11 студент білім алуда.

екі ел ғалымдарының жемісті жұмысына үміттенеді», – деп атап өтті ҚазҰУ ректоры Жансейіт Түймебаев.

Өз сөзінде Иран Ислам Республикасының Алматы қаласындағы Бас консулы Мохсен Фагани университет ұжымына алғыс білдіріп, өзара тиімді ынтымақтастыққа қызығушылық танытты. Осы

Университет ғылымдарын марапатымен құттықтаймыз!

Республика күні Ұлттық мерекесі қарсаңында еліміздің ғылымы мен білімін дамытуға қосқан елеулі үлесі үшін Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ профессорлары мемлекеттік наградалармен марапатталды.

«Парасат» орденімен Философия және саясаттану факультетінің философия кафедрасының профессоры, фарабитанушы ғалым Жақыпбек Алтаев марапатталды. «Құрмет» орденімен Педагогика және білім кафедрасының профессоры Шәркүл Таубаева наградалды. Экономика және бизнес Жоғары мектебі факультетінің менеджмент кафедрасының профессоры Ержан Жатқанбаев «Ерен еңбегі үшін» медалінің иегері болды. Фило-

логия ғылымдарының докторы, профессор, әдебиеттанушы ғалым Қансейіт Әбдезұлы мен экономика ғылымдарының докторы, профессор Болат Мұхамедиевке «Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері» атағы берілді.

Мемлекет және құқық теориясы мен тарихы, әкімшілік және конституциялық құқығы

кафедрасының меңгерушісі Қарлығаш Үсейінова «Бірлік» алтын медалімен, «Парасат» кәсіподағының Төрағасы Талғат Мекебаев «Жомарт жан» төсбелгісімен марапатталды.

Университет ғалымдарын жоғары марапаттарымен құттықтаймыз!

Гүл ҚҰТТЫБЕКҚЫЗЫ

«Жақында ҚазҰУ-да «Әл-Фараби мұрасындағы ізгі адам, ізгі қоғам және қазіргі этика» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция өтті. Оған Иранның Шахид Бахшти университетінің профессоры Гуламрез Авани бастаған Иран ғалымдары қатысты. ҚазҰУ бірлескен ғылыми зерттеулердің бастамаларын қолдайды өрі

ретте қазақ және парсы тілдеріндегі сирек басылмалар каталогы басып шығарылып, Әбу Насыр Әл-Фарабидің қолжазбасын зерттеу мен Әл-Фараби орталығының қызметкерлері екі елдің мамандарының бірлескен жұмыстарын атап өтуге болады.

Айнұр АҚЫНБАЕВА

Мәнсия САПАРҒАЛИҚЫЗЫ
Қоғамдық мәселелер ҚазҰУ сарапшыларының назарында

3 >>>

Еңбектері заң ғылымының алтын қорын құрайды

4 >>>

Нүрбәулет – чемпион!

8 >>>

Студенттер өндірісте жұмыс істеуге бейімделеді

Тұрақты даму мақсаты аясында химия және химиялық технология факультетінде өндіріс пен білімді өзара байланыстыру үшін өндірістік практикалар жиі ұйымдастырылады. Жалпы және бейорганикалық химия кафедрасында «6B05301 – Химия» мамандығы бойынша оқитын 3-курс студенттері өндірістік практиканы жеміс пен көкөністі қайта өңдейтін және қаптама ыдыстарын шығаратын «Цин-Каз» ЖШС-інде өтті.

өнімдер нарыққа жіберіледі.

Зауыт цехында температура, қысым, уақытты қадағалап отыру маңызды. Физикалық, органолептикалық, химиялық құрамын зерттеуде зертхана қызметкерлері көп еңбек етеді және өнімдердің дұрыс болуын тексереді. Өнім құрамын зерттеу үшін қолданылатын химиялық әдістерге электротермиялық әдістер, кулонометрия, гравиметрия және басқа да әдістер қолданылады.

Барлық шығарылатын өнім нормативтік құжаттардың – кәсіпорын стандарттарымен, мемлекетаралық стандарттардың талаптарына сай өндіріледі. Ал өнімнің қауіпсіздігі ЕАЭО Техникалық регламенттеріне сәйкес жүргізіледі. Заманауи құралдармен жабдықталған өндірістік зертхана қолданылатын шикізаттың және шығарылатын өнімдердің сапасын жо-

ғары деңгейде бақылауға мүмкіндік береді.

Кәсіпорында ИСО 9001, ИСО 22 000, ОН-SAS 180001, ИСО 50 001 халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес төрт менеджмент жүйесі, сондай-ақ жапондық Кайдзен – тұрақты жақсарту технологиясы енгізілген және олардың бәрі де табысты жұмыс істейді.

Жалпы және бейорганикалық химия кафедрасының ұстаздары жеке тұлғаны әлеуметтік-экономикалық бағытында дамыту үшін, еңбек нарығының сұранысына сәйкес тұлғаның жеке қажеттілігін ескере отырып, үздіксіз білім беру жағдайында техникалық және кәсіптік мамандарды даярлау бағытында зор үлес қосуда.

Бейкүт БАЛҒЫШЕВА,
химия және химиялық технология факультеті
Х.ғ.д., доцент

IAS – 2023 халықаралық конгресі өтті

Халықаралық астронавтика конгресі – әлемдегі негізгі ғарыштық басқосу. Конгресстің басты ұраны – «Жаһандық сын-қатерлер мен мүмкіндіктер: ғарышқа мүмкіндік беру!».

IAS – 2019-да IAF Бас Ассамблеясы Бакудi, Әзірбайжан елін IAC – 2022 үшін қабылдаушы қала ретінде таңдады. Ал қабылдаушы ұйым Әзірбайжан Республикасының Azercosmos ғарыш агенттігі.

Әзірбайжан астана-сында «Жаһандық сын-қатерлер мен мүмкіндіктер: ғарышқа мүмкіндік беріңіз» ұранымен өтетін IAC 2023 көрмесі берік ынтымақтастықты орна-

тудың теңдесі жоқ перспективаларын кеңейтіп, бірегей жұмыс істеу арқылы әртүрлі халықаралық аудиторияға жетудің тамаша мүмкіндігі болды.

Аталған ұйымға әлемнің 10-нан аса мемлекетінен 5000-ға жуық қатысушы келіп қатысты. Қонақтар мен қатысушылар Конгресстегі ең соңғы ғарыштық әзірлемелерді зерттей отырып, Әзірбайжанның шынайы мәдениеті мен қонақжайлылығымен танысты.

Жайна ЖӘНІБЕКОВА,
Жаңылқан ЕРЖАН,
Механика-математика
факультетінің ФТТ
4-курс студенттері

Нұрдәулет – чемпион!

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың медицина және денсаулық сақтау факультетінің 4-курс студенті Нұрдәулет Жұмағали 200 метрге кешенді жүзуде алтын медаль жеңіп алды.

Ол сондай-ақ IV Азия Паралимпиадасында өткен жарыстарда 100 метрге брасспен жүзуден бірінші келіп, алтын медальді қанжығасына байлады.

Спортшылар арасындағы жарыстар Ханжоу қаласында өтті. Нұрдәулет жапондық және өзбекстандық қарсыластарынан басым түсіп, 200

метр қашықтықты 2:16.74 уақытта еңсерді.

Жаттықтырушылардың айтуынша, ҚазҰУ студенті Азия параойындарында жаңа рекорд орнатты.

Паралимпиадада жалпы есепте Нұрдәулет Жұмағали команданың қоржынына екі алтын медаль жеңіп алды.

Гүл БАЯНДИНА

Жатақханада тұру ережесін білу – шарт

Жатақхана – студенттердің екінші үйі. Студенттердің қызыққа толы өмірінің бір бөлігін осы жатақханада өткізетіндіктен, көп адам студенттік шақты еске алғанда жатақханада тұрған бақытты шақтарын да ыстық ықыласпен еске алады. Жатақханаға студенттер еліміздің түкпір-түкпірінен келіп, жоғарғы оқу орнына, таңдаған мамандығына түсіп, сол жердегі студенттермен бір отбасыдай болып кететіні анық.

шу көтеру, төбелесу, т.б. тыйым салынады. Жатақханада тұрып жатқан студенттердің тәртіп сақтау, тынығу, сабаққа дайындалуы жайындағы мәселелері жиі қозғалады. Осы орайда әр топтың кураторлары өз топтарына жатақханада тұру ережелерін түсіндіріп, бөлмелеріне барып, олардың қалай тұ-

рып жатқанын көзбен көргені абзал.

Тұрақты даму бойынша ЮНЕСКО кафедрасының «6B05202 – Экология», «6B11201 – Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі» мамандықтарының куратор-эдвайзерлері Қ.Хамитова, Н.Жексенбаев, Ә.Оразбаева, А.Керімқұлова, А.Құтжан жатақханада тұратын студенттерге барып, тұрмыс-тіршіліктерімен танысып, ҚазҰУ студентінің қағидасына қайшы келетін ережелерді бұзудың алдын алу бойынша жұмыстар жүргізді.

Сәуле ҚАЛДЫБАЕВА,
Тұрақты даму бойынша ЮНЕСКО кафедрасының PhD,
т.ғ.к., аға оқытушы
Ақнұр ЖОЛДАСБЕК,
оқытушы

Ел экономикасының өркендеуіне қарамастан студенттерді жатақханамен толық қамтамасыз ету әлі де өзекті мәселе екені белгілі. Сондықтан жатақханаға тұруға деканаттан рұқсат қағаз алған студенттің бір сәт болса да арманы орындалғандай болады. Себебі, студенттердің жылдың екі айынан басқа күндерінің бәрі осы жатақханада өтеді. Сондықтан олардың жатақхана тұрғындары ретінде міндеттері мен құқығын

сақтау ережесін білулері өте қажет. Мәселен, жатақханада темекі шегу,

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:

Әл-Фараби атындағы
Қазақ ұлттық университеті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
Басқарма Төрағасы – Ректоры
Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар
департаментінің директоры
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ
Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ
Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН,
Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ,
Нұрбек НҰРЖАНҰЛЫ
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

- 050040, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме. Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.
- Электронды мекенжай: kaznugazeta@gmail.com
- Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. «Everest» баспаханасында басылды.

Кезекші редактор: Қайыржан ТӨРЕЖАН

Бағасы келісім бойынша.

Газетке жазылу индексі: 64787

Таралымы – 2500

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Qazaq universitetine» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.

QAZAQ

АПТАЛЫҚ
1948 ЖЫЛДЫҢ
20 СӘУІРІНЕН
ШЫҒА БАСТАДЫ

Әл-Фараби
АТЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІ

UNIVERSITETI

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

WWW.FARABI.UNIVERSITY

№40 (1906) 30 ҚАЗАН 2023 ЖЫЛ

Ортақ түркі әліпбиі дамытылады

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде «Ортақ түркі әліпбиінің интеграциялық рөлі: ғылыми және әлеуметтік қырлары» атты халықаралық конференция өтті. Іс-шараны Халықаралық Түркі Академиясы, Ататүрік атындағы Мәдениет, тіл және тарих жоғары мекемесіне қарасты Түрік тілі қоғамы мен Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ бірлесіп ұйымдастырды.

Форумға ҚР Президентінің кеңесшісі Мәлік Отарбаев, Халықаралық Түркі академиясының президенті Шахин Мұстафаев, Ататүрік атындағы мәдениет, тіл және тарих

жөніндегі Жоғары кеңестің президенті Дерья Орс, Түрік лингвистикалық қоғамының директоры Осман Мерт, ТүркПА Бас хатшысының орынбасары Сақы Садықов, Түркі мемле-

кеттері ұйымының ақсақалдар кеңесісі Синан Юлкер, мемлекет және қоғам қайраткерлері, ҚР Парламентінің депутаттары, түркі әлемінің жетекші ғылыми ұйымдарының тіл білімі саласындағы мамандары, оқытушылар мен студенттер қатысты.

Конференцияны Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев құттықтау сөзімен ашты.

Жалғасы 2-бетте

Университет ғылымдарын марапатымен құттықтаймыз!

Республика күні Ұлттық мерекесі қарсаңында еліміздің ғылымы мен білімін дамытуға қосқан елеулі үлесі үшін Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ профессорлары мемлекеттік наградалармен марапатталды.

«Парасат» орденімен Философия және саясаттану факультетінің философия кафедрасының профессоры, фарабитанушы ғалым Жақыпбек Алтаев марапатталды. «Құрмет» орденімен Педагогика және білім кафедрасының профессоры Шәркүл Таубаева наградалды. Экономика және бизнес Жоғары мектебі факультетінің менеджмент кафедрасының профессоры Ержан Жатқанбаев «Ерен еңбегі үшін» медалінің иегері болды. Фило-

логия ғылымдарының докторы, профессор, әдебиеттанушы ғалым Қансейіт Әбдезұлы мен экономика ғылымдарының докторы, профессор Болат Мұхамедиевке «Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері» атағы берілді.

Мемлекет және құқық теориясы мен тарихы, әкімшілік және конституциялық құқығы

кафедрасының меңгерушісі Қарлығаш Үсейінова «Бірлік» алтын медалімен, «Парасат» кәсіподағының Төрағасы Талғат Мекебаев «Жомарт жан» төсбелгісімен марапатталды.

Университет ғалымдарын жоғары марапаттарымен құттықтаймыз!

Гүл ҚҰТТЫБЕКҚЫЗЫ

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев Иран Ислам Республикасының Алматы қаласындағы Бас консулы Мохсен Фагани бастаған делегация құрамымен кездесті.

Ректор Иранның Бас консулымен кездесті

Қазақстан жоғары оқу орындарына шетелдік ғалымдарды тарту бағдарламасы аясында ҚазҰУ-да Иран Ислам Республикасының университеттерінен үш профессор дәріс оқиды және PhD докторанттарға ғылыми жетекшілік етеді. Қазіргі уақытта университетте ирандық 11 студент білім алуда.

екі ел ғалымдарының жемісті жұмысына үміттенеді», – деп атап өтті ҚазҰУ ректоры Жансейіт Түймебаев.

Өз сөзінде Иран Ислам Республикасының Алматы қаласындағы Бас консулы Мохсен Фагани университет ұжымына алғыс білдіріп, өзара тиімді ынтымақтастыққа қызығушылық танытты. Осы

«Жақында ҚазҰУ-да «Әл-Фараби мұрасындағы ізгі адам, ізгі қоғам және қазіргі этика» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция өтті. Оған Иранның Шахид Бахшти университетінің профессоры Гуламрез Авани бастаған Иран ғалымдары қатысты. ҚазҰУ бірлескен ғылыми зерттеулердің бастамаларын қолдайды өрі

ретте қазақ және парсы тілдеріндегі сирек басылмалар каталогы басып шығарылып, Әбу Насыр Әл-Фарабидің қолжазбасын зерттеу мен Әл-Фараби орталығының қызметкерлері екі елдің мамандарының бірлескен жұмыстарын атап өтуге болады.

Айнұр АҚЫНБАЕВА

Мәнсия САПАРҒАЛИҚЫЗЫ
Қоғамдық мәселелер ҚазҰУ сарапшыларының назарында

3 >>

Еңбектері заң ғылымының алтын қорын құрайды

4 >>

Нүрдаулет – чемпион!

8 >>

К природным ресурсам относиться с трепетом

Цели устойчивого развития, принятые в 2015 году на уровне ООН сегодня являются ответом мирового сообщества на вызовы, стоящие перед человечеством в XXI веке, включая конфликты, бедность, болезни и деградацию окружающей среды. 17 ЦУР и 169 задач, заменили предыдущие 8 целей развития тысячелетия (ЦРТ), принятых в 2000 году по инициативе промышленно-развитых стран в качестве основы для официальной помощи развивающимся странам. Сегодня почти все страны обязались принять собственные программы по достижению ЦУР к 2030 году.

нынешний день теме целей в области устойчивого развития. Участие приняли студенты факультета географии и природопользования. Стоит отметить, что работа была проведена касательно ЦУР 4: Качественное образование.

Заведующая кафедрой ЮНЕСКО по устойчивому развитию выступила с темой «Глобальные инициативы КазНУ им. аль-Фараби в области устойчивого развития». Были разобраны такие темы как: Миссия и мандат ЮНЕСКО, История возникновения кафедры ЮНЕСКО по устойчивому развитию, Научные направления кафедры а также Программа по устойчивому развитию MDP/GLOBAL CLASSROOM PROGRAM. Следующей с темой «Тұрақты даму мақсаттары: нақты қадам» выступил преподаватель кафедры ЮНЕСКО по устойчивому развитию Жолдасбек А.Е. и объяснила студентам бакалавриата в чем заключается деятельность ЦУР и для чего страны мира целенаправленно работают над достижением целей и индикаторов до 2030 года, направленных на повышение качества жизни граждан, социально-экономическое развитие и экологическую устойчивость государств.

Приглашенный гость Токтасын Алишер руководитель отдела предупреждения чрезвычайных ситуаций, Алматинского управления ГУ «Казселезащита» МЧС РК выступил с немаловажной темой касательно ЦУР 6: Чистая вода и санитария. Основная мысль выступления заключается в том что, проблемы с доступом к чистой воде и водоотведением влекут за собой ухудшение экологической и социальной обстановки среди населения, в том числе голод, нищету, отсутствие возможностей для образования. А также призвал студентом с трепетом относиться к окружающей среде и природным ресурсам.

Турсынкул БАЗАРБАЕВА,
доцент, зав. кафедрой
ЮНЕСКО по УР

Акнур ЖОЛДАСБЕК,
преподаватель кафедры

В современном обществе, где проблемы окружающей среды, экономического, социального и гендерного неравенства и другие вызовы становятся все более заметными, большое влияние на формировании картины мира и отношения к будущему оказывает социальная ответственность и устойчивое развитие. Основы социальной ответственности закладываются в университете, ведь именно в нем формируется взгляд на мир будущего поколения граждан страны.

КазНУ имени аль-Фараби не остался в стороне. 28 сентября на факультете Географии и природопользования преподаватели кафедры ЮНЕСКО по устойчивому развитию провели мероприятие на уровне факультета, посвященное актуальной на

Полковник полиции затронул актуальные темы

Кафедра уголовного права, уголовного процесса и криминалистики в рамках реализации и достижения ЦУР п.16 «Мир, правосудие и эффективные институты» провела лидерскую лекцию с заместителем начальника по следствию Департамента полиции Алматинской области, полковником полиции Абдрахмановым Р.Т. для студентов и магистрантов юридического факультета КазНУ им. Аль-Фараби.

ративных данных. Что поможет защититься от киберпреступлений. В целях защиты от киберпреступлений необходимо выполнять ряд рекомендаций: тщательно контролируйте своё поведение в социальных сетях; для сохранности ваших учётных записей ограничьте доступ к внутреннему кругу друзей и близких; остерегайтесь сообщений разного рода без подтвержденных аккаунтов.

Следующая тема была посвящена семейно-бытовому насилию. Подчеркнул какие виды бытового насилия предусмотрены законом. Казахстанское законодательство признает четыре вида бытового насилия: физическое, психологическое, сексуальное и экономическое. Куда обращаться в случае бытового насилия. Отметил, что с начала года на горячую линию по номеру 150 поступило более 2300 обращений от жертв бытового насилия.

Студентам и магистрантам была разъяснена уголовная ответственность за данные виды правонарушений, были разобраны методы и способы борьбы с ними. Лектор рассказал о правилах цифровой гигиены, как себя уберечь, что необходимо быть бдительными и перепроверять информацию при киберпреступлении. Студенты и магистранты внимательно слушали лекцию, задавали интересующие их вопросы. Больше всего студентов волновал вопрос о том, какие ещё есть способы защиты от мошенников и о новых видах защиты от них.

Лидерская лекция завершилась добрыми пожеланиями успешной и плодотворной работы!

Асель ШАРИПОВА,
к.ю.н., доцент кафедры
уголовного права, уголовного
процесса и криминалистики

Студенты 4 курса по специальности 6В10107 «Общественное здравоохранение» факультета медицины и здравоохранения Ахметолдинова Назыкеш и Медеубай Молдир этим летом прошли обучение в школе «School of Humanities and Culture» Университета Цукуба, Япония в рамках программы академической мобильности в общей сложности 6 месяцев. Молдир и Назыкеш расширили знания в области общественного здравоохранения, получили опыт обучения в зарубежном вузе и познакомилась культурой Японии. Эта образовательная поездка, ставшая возможной благодаря поддержке КазНУ им. Аль-Фараби и Университета Цукуба, открыли для наших студентов мир обучения, культурного погружения и личного роста.

Путешествие самопознания и просветления

Время, проведенное в Университете Цукубы, изменило их академическую деятельность. Стремление японского учреждения к совершенству и инновациям в области медицины и здравоохранения было вдохновляющим. Им выпала честь общаться с разнообразной группой студентов со всего мира, способствуя значимому обмену знаниями и идеями. Это межкультурное взаимодействие не только улучшило академические навыки наших студентов, но и обогатило их глобальный взгляд на здравоохранение и его проблемы. Сильное чувство общности и социальной ответственности в сочетании с развитой системой здравоохранения страны, несомненно, способствовал впечатляющей продолжительности жизни и общему благополучию.

Вместе с тем, перед отъездом казахстанские студенты Университета Цукуба представили Казахстан. Во время презентации: приготовили национальные блюда и показали церемонию «Қыз Ұзату». Они продемонстрировали национальные игры, такие как «Асық ату», «Арқан тарту», танцевали «Қара жорға», а также играли на домбре. Благодаря этому мероприятию наши студенты не только продемонстрировали богатые традиции казахского народа, но и прославили его как гостеприимный народ.

В заключение можно

сказать, что образовательная поездка в Японию, организованная при поддержке КазНУ, стала путешествием самопознания и просветления для наших студентов. Это расширило им академический кругозор, погрузило их в увлекательную культуру и познакомило с обществом, глубоко укоренившимся в традициях и общественных ценностях. Они безмерно благодарны за эту возможность, поскольку она не только расширила им знания и навыки в области медицины и здравоохранения, но и превратила их в более культурно осведомленного и глобально сознательного человека.

Возвращаясь в КазНУ, они несут с собой бесценные уроки и воспоминания из Японии, стремясь применить их в своих будущих начинаниях в области медицины и здравоохранения. Молдир и Назыкеш выражают сердечную благодарность КазНУ и Университету Цукуба за то, что они сделали возможным это невероятное путешествие, и рады внести свой вклад в улучшение здравоохранения и общества, черпая вдохновение из опыта, полученного во время этой незабываемой образовательной поездки.

Сабира КОШКИМБАЕВА,
ассоц. профессор
кафедры эпидемиологии,
биостатистики и
доказательной медицины

Әл-Фараби
атындағы
Қазақ ұлттық
университеті

QAZAQ

UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

WWW.FARABI.UNIVERSITY

№44 (1910) 27 ҚАРАША 2023 ЖЫЛ

Ректор Иран елшісімен кездесті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев Иран Ислам Республикасының Қазақстандағы төтенше және өкілетті елшісі Али Джоукар бастаған делегациямен кездесті.

Жүздесуде тараптар білім, ғылым саласындағы ынтымақтастық бағыттарын талқылады.

ҚазҰУ ректоры ирандық жоғары оқу орындарымен көпжылдық ынтымақтастықтың маңыздылығын атап өтті. Сонымен қатар оқу ордасының басшысы ҚазҰУ-да Иран университеттерінен келген үш профессор дәріс оқығанын айтты.

«Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Иранның жеті жоғары оқу орнымен байланыс орнатқан. Болашақта ғылым және білім, мәдениет салаларындағы серіктестікті дамыту қажет.

Жалғасы 2-бетте

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев Ирак Республикасы елшілігінің істері бойынша уақытша сенімді өкілі Джабер Абдулла Әл-Темими бастаған делегациямен кездесті.

Иракпен білім саласындағы ынтымақтастық артады

Кездесуде ректор Қазақстан мен Ирак арасында 1995 жылдан бері ұзақ мерзімді дипломатиялық қатынастардың орнағанын атап өтті. Ирак елшілігі Қазақстанда 2008 жылдан бері жұмыс істейді. 2023 жылғы 12 қыркүйекте Қазақстанның Ирактағы елшісі Айдарбек Тұматов Ирак премьер-министрінің орынбасары – сыртқы істер министрі Фуад Хусейнмен кездесіп, екі елдің ынтымақтастық

бағыттарын талқылаған болатын.

Бүгінде ҚазҰУ еліміздің жетекші жоғары оқу орны ретінде Азия және әлем елдерінің университеттерімен әріптестік байланыстарын жан-жақты дамытуда. Университет бірқатар халықаралық, сондай-ақ WUC, COMSATS, COMSTECH, Жібек жолы университеттерінің альянсы сияқты үкіметаралық ұйымдарға мүше.

Жалғасы 2-бетте

Польшаның 22 университетімен байланыс орнаған

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев Мария Кюри-Склодовская университетінің ректоры, профессор Радослав Добровольскимен жүздесіп, ынтымақтастықты дамыту бағыттарын талқылады.

Кездесуде университет басшысы Жансейіт Түймебаев Мария Кюри-Склодовская университетімен серіктестікті дамытуға айрықша мән беретініне назар аударды. Ректордың айтуынша, ҚазҰУ Польшаның 22 жоғары оқу орнымен тығыз қарым-қатынас орнат-

қан. Сондай-ақ оқу ордасының 21 оқытушысы соңғы жылдары Польша университеттеріне арнайы барып, ғылыми конференцияларға қатысып келді. Ал ҚазҰУ-ға 2022/23 оқу жылында Польшаның беделді төрт профессоры мен PhD докторлары келіп, дәріс оқыған болатын.

Өз кезегінде Мария Кюри-Склодовская университетінің ректоры, профессор Радослав Добровольски ілтипат білдіргені үшін ҚазҰУ басшылығына ризашылығын білдіріп, екі оқу ордасы арасындағы серіктестікті жоғары бағалады.

Қос университет басшылары ынтымақтастың негізгі бағыттарын айқындап, білім және ғылым, спорт салаларындағы ықпалдастықты жандандыруға уағдаласты.

???

Зулхаир МАНСУРОВ:

И вот прошло девяносто лет, почти век...

3 >>

Әділхан ӘБІЛДАЕВ:

Еңбек кітапшамда тек ҚазҰУ жазылған

4 >>

Ватикан мұрағатында түркі әлемін зерттеуде

4 >>

14-15 ноября 2023 года в штаб-квартире ЮНЕСКО в г. Париже прошел 13-й Молодежный форум ЮНЕСКО, где наш Казахстан и Казахский Национальный университет имени аль-Фараби представила старший преподаватель, PhD кафедры ЮНЕСКО по устойчивому развитию Танабекова Гулжанат. Целью Молодежного форума ЮНЕСКО является сосредоточение на социальных последствиях изменения климата и необходимости достижения справедливого перехода к изменению климата.

Молодежный форум в штаб-квартире ЮНЕСКО

Молодежный форум ЮНЕСКО, организованный сектором социальных и гуманитарных наук, предоставляет молодежи возможность участвовать в дискуссиях и дебатах, а также делиться своими рекомендациями и решениями с государствами-членами во время Генеральной конференции ЮНЕСКО. В последние годы молодым людям стало ясно: изменение климата ставит под угрозу их будущее. Наряду с экологическим ущербом, социальные последствия изменения климата должны быть в центре дискуссий, если мы хотим добиться справедливого изменения климата. Молодые люди являются ключевыми участниками внедрения инноваций, необходимых для достижения справедливого изменения климата, и чрезвычайно мотивированы к этому. Однако им часто не хватает ресурсов и пространства для воплощения своих идей в эффективные действия и полной реализации своего потенциала. Этот форум даст молодым инициаторам перемен возможность быть услышанными теми, кто формирует политику. Участниками международного форума является выдающаяся молодежь Африки, Европы и Азии, Латинской Америки и Карибских островов.

Следует отметить достижения Гулжанат Бахытовны и показать, что ее кандидатура в представители молодежи от Казахстана на международный молодежный форум выбрана по достоинству. В 2009-2013 годах обучалась в КазНУ им. аль-Фараби по специальности «5B060800-Экология» и окончила ее с красным дипломом. В 2013-2015 годах поступила на грант в магистратуру по специальности «6M060800-Экология» и окончил магистратуру с отличием. В 2017-2020 годах обучалась в докторантуре по специальности «6D060800-Экология», в 2022 году успешно защитила докторскую диссертацию и получила степень доктора философии. Также в этом году она выиграла проект «Молодой учёный», финансируемый Министерством образования и науки, и поступила в постдокторантуру Института зоологии и получила возможность продолжить научную работу. В настоящее время ею опубликовано более 40 научных статей, а также 1 учебно-методическое пособие, полу-

чено 1 авторское свидетельство.

В 2021 году Танабекова Г.Б. награждена знаком «Лучший молодой учёный – 2021» и дипломом 1 степени. Кроме того, она награждена знаком «Лидер общества – 2021» и дипломом 2 степени. В 2022 году награждена знаком СНГ «100 новых людей-2022» и дипломом первой степени. Организатором конкурса выступило объединение юридических лиц Ассоциации Национального движения «Бөбек». Достижения Гулжанат Бахытовны «100 новых лиц СНГ-2022» опубликованы в I книжном сборнике международной энциклопедии талантливых лидеров. Наша современница, стремящаяся выучить множество языков, сейчас освоила 4 языка (казахский, русский, английский, турецкий) и имеет сертификаты английского языка (IELTS – 5.5, TOEFL ITP – 467). За тесное сотрудничество и большой вклад в движение «Невада-Семей» Гулжанат Танабекова в 2021 году награждена юбилейным золотым нагрудным знаком Международного антиядерного движения «Невада-Семей».

С уверенностью можно сказать о том, что форум послужит свидетельством жизненно важной роли, которую современная молодежь играет в борьбе с изменением климата, обеспечении справедливого перехода и защите нашего общего будущего. Это больше, чем собрание, это призыв к действию, призванный привести к немедленным действиям.

Турсынкул БАЗАРБАЕВА,
к.г.н., заведующая
кафедрой ЮНЕСКО по УР
Акнур ЖОЛДАСБЕК,
преподаватель кафедры

Международный симпозиум посвященный 90-летию КазНУ

Недавно в факультете химии и химической технологии был проведен XIV Международный симпозиум «Горения и плазмохимия. Физика и химия углеродных и нанознергетических материалов» посвященный 90-летию КазНУ имени аль-Фараби. На мероприятии присутствовали ученые из различных стран, включая Россию, Южную Корею, Китай, Германию и Марокко. Было представлено 14 пленарных и 15 устных, а также 25 постерных докладов. В симпозиуме также приняло участие более 20 ученых из 6 стран мира и более 50 молодых ученых КазНУ имени Аль-Фараби.

С приветственной речью при открытии симпозиума выступили председатель оргкомитета симпозиума профессор Мансуров З.А., генеральный директор РГП «Института проблем горения» КН МНВО РК, профессор Надилов Р.К., декан факультета химии и химической технологий Галеева А.К. Программа симпозиума включала в себя различные направления исследований, связанных с теорией горения, структурой пламени, самораспространяющимся высокотемпературным синтезом, кинетикой и механизмами химических реакций. Также в рамках симпозиума обсуждались вопросы образования сажи и фуллеренов в процессах горения, при-

менение углеродных материалов, а также наноматериалов и нанотехнологий.

Особое внимание уделялось применению наноматериалов в энергетических системах, также обсуждались вопросы нанобиотехнологии, математического моделирования химических процессов, а также химии плазмы и горения, включая как фундаментальные, так и прикладные аспекты термических процессов в нефте- и газопереработке. Например, профессор Ruiqi Shen из Китая рассказал о методе и применении микрофлюидики для синтеза и производства энергетических материалов, а профессор Weon Baе Koиз Кореи прочитал доклад о синтезе гибридных биметаллических

цеолитоимидазолатных карбасных к наночастицам композитов и их фотокаталитическое применение в условиях светодиодов. Отдельного упоминания заслуживает доклад профессора В. Быкова из Германии – «Испарение и разложение мочевино-водного раствора для селективного каталитического восстановления NOx».

Симпозиум был организован при поддержке Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан. Организаторами симпозиума являются РГП при ПХВ «Институт проблем горения» КН МНВО РК, КазНУ им. Аль-Фараби, Казахстанско-Британский технический университет.

Каиржан ТУРЕЖАНОВ

Научный семинар с участием работодателей

Кафедра китаеведения факультета востоковедения провела II городской семинар-практикум по проблемам синхронного перевода.

Главной особенностью данного семинара-практикума было то, что наряду с преподавателями, докторантами и магистрантами нашего факультета, КазУМОиМЯ им. Абылай хана, Международной Академии Бизнеса и Международного казахско-китайского языкового колледжа, на семинаре также принимали участие работодатели из Китая: топ-менеджер компании Henan Tianzhong Landscape Design Engineering Co. Ltd. господин Цзянь Бинью и топ-менеджер компании Beijing Originwater Technology Co. Ltd. господин Сюй Ли. Данный семинар – это уже второе мероприятие из цикла, состоящего из 5-и семинаров, стартовавшего 15 ноября 2023 г. Семинары разработаны на базе дисциплин «Инновационные технологии и методология обучения переводу» и «Современные переводческие концепции», которые читает в магистратуре и докторантуре автор этой статьи.

Совместная работа в коллаборативной среде – это отличный способ развития активности магистрантов, изменения способа их мышления, воспитания социальных и моральных навыков: способности работать в команде, принимать групповое решение

и нести ответственность за него, стремиться получить новые знания. Именно итоги такой совместной работы были продемонстрированы автором этых строк и её ученикам во время научного семинара-практикума. Основной целью семинара является обобщение и внедрение педагогического опыта ППС кафедры китаеведения, а также ознакомление всех желающих с теоретическими основами синхронного перевода и продемонстрировать на практике, какими навыками должен обладать практикующий синхронный переводчик.

В основной части семинара-практикума выступила магистрант 1-го года обучения Саденова Алима, которая подробно рассказала о грамматических и стилистических аспектах синхронного перевода, о переводческой трансформации отрицательных частиц, особенностях перевода союзов, предлогов, числительных и имён собственных; а также о процедурной терминологии приведении деловых переговоров. Магистрантка

1-го курса Ван Линлин осуществила последовательный перевод речи лектора, продемонстрировав при этом, стилистические особенности этого одного из сложных видов устного перевода. Иностранцы гости семинара, господин Цзянь и господин Сюй, с точки зрения работодателей, дали ценные советы выступавшим студентам. Они отметили, что быть выносливым (так как переговоры могут занимать более 3-4 часов), обладать интеллектуальной гибкостью (умение применять технологии для ускорения перевода и повышения качества) также являются важными качествами, которые работодатель требует от переводчиков.

Участники семинара отметили, что подобные научные семинары-практикумы укрепляют статус КазНУ им. Аль-Фараби, как исследовательского университета.

Фатима ДАУЛЕТ
и.о. профессора кафедры
китаеведения
факультета
востоковедения

QAZAQ UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

WWW.FARABI.UNIVERSITY

№4 (1917) 5 АҚПАН 2024 ЖЫЛ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жанындағы Дәрілік өсімдіктерді ғылыми-зерттеу орталығы ҚХР Ғылым академиясы Шыңжаң физика және химия техникалық институтымен серіктестік орнатып, меморандумға қол қойды. Келісімшарт негізінде ғылыми-зерттеу орталығы мен институт бірлесіп жас ғалымдарды даярлайды.

Шыңжаң физика және химия техникалық институтымен СЕРІКТЕСТІК

Меморандум ғылыми бағытта тәжірибе алмасуға, зертханалар мен ғылыми орталықтарды бірлесіп пайдалануға, ортақ инновациялық жобаларды жүзеге асыруға, директоры, профессор Жанар Жеңістің айтуынша, келісім жаңа мүмкіндіктер мен екіжақты байланысты арттыруға тың серпін береді. «Қазіргі таңда орталық-

өндірістің материалдық-техникалық базасын кеңейтуге жол ашады.

Дәрілік өсімдіктерді ғылыми-зерттеу орталығының

тың екі ғылыми қызметкері аталған институтта білім алуа.

Жалғасы 2-бетте

Жалғасы 2-бетте

Ректор халықаралық форумда БАЯНДАМА ЖАСАДЫ

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев Шанхай қаласында өткен World Digital Education conference форумына қатысты. Ауқымды шарада ҚХР білім министрі Хуай Цзиньпэн, білікті ғалымдар, жоғары лауазымды тұлғалар және халықаралық ұйымдардың өкілдері мен елшілер бас қосты.

отырып, инновациялық шешімдерді шетелдік әріптестерімен бірлесіп әзірлеуге баса назар аударып келеді. Білім, ресурстар және тәжірибе алмасу үшін басқа университеттермен, компаниялармен, үкіметтік және үкіметтік емес ұйымдармен серіктестікті күшейту арқылы ұлттық және жаһандық деңгейде белсенді ынтымақтастық қажет. Сондай-ақ жоғары оқу орындары әлеуметтік жауапкершіліктерін арттырып, өз қызметінде тұрақты даму тәжірибесін енгізуі тиіс», – деді ҚазҰУ ректоры.

Бүгінгі таңда Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ҚХР-дың 57 жоғары оқу орнымен, ғылыми ұйымдарымен тығыз ынтымақтастықта. ҚазҰУ-да 975 қытайлық студент білім алуа. Кампуса Жерді қашықтықтан зондау орталығы жұмыс істейді. Жоба 2018 жылы ҚХР Ғылым академиясының Аэроғарыштық ақпарат ғылыми-зерттеу институтымен бірлесіп іске қосылды. 2022 жылы ҚазҰУ базасында Солтүстік-батыс политехникалық университетінің (Сиань қ.) филиалы ашылды.

Форум аясында Қытайдағы білім беруді цифрландыру туралы шағын фильм (Shanghai Expo Centre) көрсетілді. Конференцияда ҚХР білім министрі, халықаралық ұйымдардың басшылары, университеттер ректорлары, цифрлық білім беру бойынша сарапшылар және т.б. баяндамалар жасады.

ҚазҰУ ректоры Жансейіт Түймебаев өз баяндамасында

университеттің цифрландыру тәжірибесіне, халықаралық ынтымақтастығы мен зерттеу бағыттарына тоқталды.

«Бүгінгі таңда университет БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттарын іске асыруға үлес қосып, білім беруді цифрлық трансформациялау арқылы бәсекеге қабілеттілігін нығайтуды жалғастыруда. Университет жасанды интеллектіні қолдана

3-бет

Білім беру саласын цифрландыру – басты бағыт

4-бет

Мегажобаның мақсаты айқын

7-бет

Мейрамбек БАЙЗАҚ:
Азия кубогында намысты қолдан бермедік

Әлемдік тәжірибеде тұрақты әлеуметтік-экономикалық модельді қалыптастыру, жалпы шаруашылық жүйелерді, өңірлік жүйелерді дамыту және оларды ұлттық деңгейде іске асыру елдің экономикалық мүддесі стратегиялық маңызды бағыт ретінде қарастырылады. Бүгінгі таңда бірқатар мемлекеттерде, оның ішінде Қазақстан Республикасында тұрақты дамуға көшу тұжырымдамалары әзірленді. Тұрақты даму тұжырымдамасы ұлттық экономика деңгейінде де, жергілікті деңгейде де (аудандар, қалалар, ауылдық елді мекендер) әзірленді. Алайда теориялық тұрғыдан алғанда тұрақты дамуға қол жеткізудің әдістері мен тетіктерінің ғылыми негіздемесі мәселелері одан әрі тереңдетілген зерттеуді талап етеді.

лығы» ЖШС, Ш.Есенов атындағы Каспий мемлекеттік технологиялар және инжиниринг университеті, «Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті» КеАҚ, ҚР ЭБЖМ КЛХИЖМ «Ботаника және фитоинтродукция институты» ШЖҚ РМК, ҚР ҰМ ҒК «Экономика институты» ШЖҚ РМК.

Біздің елімізде Батыс Қазақстанның экономикалық әлеуеті зор, алайда оның

ENACTUS KazNU Болашағына сенім мол

Университеттік ENACTUS ұйымының белсенді қатысушысы және оның дамуына үлкен үлес қосқан «Математика» мамандығының 3-курс студенті Айнұр Базарханды өңгімеге тартқан едік.

– Айнұр, ENACTUS қандай ұйым?

– ENACTUS – студенттер мен жастар арасындағы көшбасшылық пен кәсіпкерлікті дамытуға арналған коммерциялық емес халықаралық ұйым. Ұйым бизнес-жобаларды қолдап, олардың дамуына жұмыс істейді. ENACTUS бизнес-жобалары әлеуметтік, экологиялық, коммерциялық және инновациялық бағыттарды қамтып, тұрақты даму мақсаттарына сәйкес құрылады. Ұйымның әлем бойынша 550-ден астам серіктестері бар. Оның ішінде Қазақстаннан да серіктестер бар.

– Ұйымның тарихы жайлы не айтасыз?

– Жоба 1975 жылы SIFE атауымен АҚШ-та бастау алған. 1994 жылы халықаралық деңгейде танылды. 1995 жылдан бастап SIFE қатарына Орталық Азия мемлекеттері қосылып, Қазақстанда жұмыс істей бастады. 2012 жылы өткен әлем кубогында (World Cup) жобаның жаңа атауы ENACTUS деп өзгертілді.

– Атауы мен логотипі қандай мағынаны білдіреді?

– ENACTUS – Entrepreneurship in action, Entrepreneurial, Action, US – бизнеске инновация енгізіп, студенттік, академиялық ортада әлеуметтік кәсіпкерлікті дамыту. Жобаның логотипі ретінде бақыт пен бейбітшіліктің классикалық символы болатын сары тырна бейнеленген.

– Ұйым қалай жұмыс істейді?

– ENACTUS елімізде жастар арасында өте танымал. Ұйым Қазақстанда бірнеше университет пен мектептерде жұмыс істейді. Enactus Kazakhstan Road Show – жылдық мақсаттармен танысу, Business Collaboration Forum – Қазақстандағы ENACTUS командаларының форумы өтеді. Жыл сайын әлем бойынша командалар арасында ұлттық сайыстар ұйымдастырылады. Ұлттық сайыстың жеңімпаздары болған ENACTUS командалары өз жобаларын мемлекет атынан әлем кубогында таныс-

тырады. Жеңімпаз командаларға ақшалай сыйлықтар мен бизнес-жобалардың қаржыландырылуы беріледі. Сонымен қатар ұйымда жастарға арналған қыстық және жаздық лагерьлер бар. Лагерьде әртүрлі командалар бір-бірімен танысып, бизнес-тренингтерге қатысады.

– Биыл ұлттық кубок пен әлем кубогы қалай өтті?

– ҚазҰУ ENACTUS командасы Астана қаласында өткен ENACTUS Kazakhstan National EXPO ұлттық кубогына қатысты. Өкінішке қарай, әлем кубогына жолдама ала алмадық. Дегенмен Е.Бекетов университетінің ENACTUS командасы (Қарағанды қаласы) ұлттық кубок иегері атанып, әлем кубогында еліміздің намысын қорғайтын болды. Әлем кубогы қазан айында Нидерланды мемлекетінің Утрехт қаласында өтті. Әлем кубогының иегері болып Египеттің ENACTUS командасы танылды. 2024 жылы әлем кубогы еліміздің Астана қаласында өтетіні туралы шешім қабылданды. Біздің университет командасы 2001 жылы Лондон қаласында өткен әлем кубогында арнайы «Жыл серпілісі» сыйлығына ие болған. Алдағы уақытта командамыз биік шыңдарды бағындырады деп сенемін.

– ENACTUS-тың жастардың тұлға болып қалыптасуына әсері қандай?

– Бизнес-жобаларды дайындау кезінде командамен жұмыс істеу, жаңа идеяларды ойлап табу адамның бәсекеге қабілеттілігін арттырады. Құжаттарды сауатты толтыру, сахна алдында сөйлеу, қаржымен жұмыс істеу soft skills-ті дамытады. Одан бөлек, өткен оқу жылы кәсіпкерлік бойынша қосымша сабақтар жүргізілуінің нәтижесінде біз бизнес-жобаларды құруды меңгеріп шықтық. KMF&KMF демеулік компаниясының Finboss қаржылық сауаттылыққа байланысты байқауы кезінде мектеп оқушыларымен жұмыс атқардық. ENACTUS өзіме жаңа достар мен кәсіпкерлік орта, тәжірибе берді. Студенттік өмірімнің қызықты кезеңдерін осы ұйыммен бірге бөліскеніме қуаныштымын. ENACTUS-тың қатарында болып, әлемнің дамуына бірге үлесімізді қосайық.

**Сұхбаттасқан
Ақнұр ЖОЛДАСБЕК,
Тұрақты даму бойынша
ЮНЕСКО кафедрасының
оқытушысы**

Мегажобаның мақсаты айқын

Жобаның мақсаты – су ресурстарын сақтау мен басқару, топырақ сапасы, жердің тозуы мен шөлейттенуі, ауа сапасының өзекті мәселелерін зерттеу, жануарлар мен өсімдіктер әлемін сақтау және ұтымды пайдалану.

Осыған байланысты ҚазҰУ-дың география және табиғатты пайдалану факультеті мақсаты қаржыландыру бағдарламасы шеңберінде «Жасыл даму контекстінде Батыс Қазақстан өңірінің табиғи-шаруашылық және әлеуметтік-экономикалық жүйелерінің тұрақты дамуы: кешенді талдау, тұжырымдама, болжамдық бағалау және сценарийлер» тақырыбында мегажобаны іске асыруда.

Бұл жоба ҚР Президентінің Қазақстан халқына жолдауларын, «Қазақстан-2050» стратегиясын, Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарын іске асыруға бағытталған Батыс Қазақстан өңірінің табиғи-шаруашылық және әлеуметтік-экономикалық жүйелерінің тұрақты дамуын зерделеуді көздейді.

Жобаның мақсаты – су ресурстарын сақтау мен басқару, топырақ сапасы, жердің тозуы мен шөлейттенуі, ауа сапасының өзекті мәселелерін зерттеу, жануарлар мен өсімдіктер әлемін сақтау және ұтымды пайдалану. Сондай-ақ геоақпараттық жүйелерді дамыту және қоршаған орта объектілерінің мониторингі, климаттың өзгеруі және оның қоршаған ортаға әсері, жасыл технологияларды әзірлеу.

Жоба бағдарламасы бірнеше ішкі бағдарламадан тұрады:

1. Батыс Қазақстан өңірі табиғи-шаруашылық жүйелерін дамытудың негізгі факторы ретінде табиғи-ресурстық әлеуетті бағалау;

2. Батыс Қазақстан өңірі биоалуантүрлілігін тұрақты даму және жасыл өсу контекстінде бағалау;

3. Тұрақты даму контекстінде

Батыс Қазақстан өңірі атмосфералық ауасының сапасын бағалау;

4. Батыс Қазақстан өңірі топырағының өнеркәсіптік қызмет нәтижесінде токсинді химиялық заттармен ластануын бағалау;

5. Батыс Қазақстан өңірі жерүсті және жерасты суларының ластануын тұрақты даму контекстінде бағалау;

6. Тұрақты дамуды қамтамасыз ету үшін Батыс Қазақстан өңірінің ландшафтық-экологиялық жай-күйін бағалау;

7. Батыс Қазақстан өңірі әлеуметтік-экономикалық дамуын тұрақты даму контекстінде бағалау;

8. Тұрақты даму және жасыл өсу контекстінде Батыс Қазақстан өңірінің табиғи-шаруашылық жүйелерінің тұрақтылығын және әлеуметтік-экономикалық дамуын қамтамасыз етудің ғылыми-қолданбалы негіздері.

Осы кіші бағдарламалардың орындаушылары: «Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті» КеАҚ, «География және су қауіпсіздігі институты» АҚ, «У.М.Ахмедсафин атындағы гидрогеология және геоэкология институты» ЖШС, «Ө.Ө.Оспанов атындағы Қазақ топырақтану және агрохимия ғылыми-зерттеу институты» ЖШС, «Балық шаруашылығының ғылыми-өндірістік орта-

болашақ экологиялық-әлеуметтік-экономикалық дамуындағы орнықтылығына жердің тозуы, табиғи ресурстарды ұтымсыз пайдалану және ағымдағы экологиялық, әлеуметтік-демографиялық проблемалар нәтижесінде топырақ жамылғысының ластануына қауіп төніп тұр. Бағдарлама еліміздің тұрақты даму мақсаттары негізінде аумақтық тұрақты экологиялық-әлеуметтік-экономикалық дамумен байланысты Батыс Қазақстан өңіріндегі стратегиялық маңызды міндеттерді шешуге бағытталған.

Өткен жылы ғалымдар мен сарапшылар жұмыстың бірінші кезеңін орындады. Ақпараттық мәліметтер қоры және табиғи кешендер мен биологиялық ресурстарды бағалаудың әдістемелік негіздері жасалды. Батыс Қазақстан өңірі жер ресурстарының табиғи және шаруашылық-ресурстық әлеуеті туралы мәліметтер жиналды.

ҚазҰУ-да мегагрантты іске асырудың бірінші жылының нәтижелеріне арналған консорциум мүшелерінің алғашқы жұмыс кеңесі талқыланды. Мегагрантты іске асырудың бірінші жылының нәтижелері бойынша консорциум мүшелерінің бірінші жұмыс кеңесінің соңында жобаға қатысушылар 2024-25 жылдарға арналған алдағы жұмыс жоспарларын талқылады. Осы кезеңде ғалымдар өңірдің тұрақты экологиялық-әлеуметтік-экономикалық дамуы, жер және су ресурстарын басқару, жануарлар мен өсімдіктер әлемін сақтау мәселелерін шешу жолдарын табуы тиіс.

Батыс Қазақстан өңіріне жоспарланған кешенді зерттеулер жүргізу аумақтың қазіргі экологиялық жай-күйін, ауыл шаруашылығы және өнеркәсіп өндірістерін одан әрі дамытудың әлеуметтік-экономикалық жағдайларын бағалауға мүмкіндік береді. Мегажоба қоршаған орта кешендерінің жай-күйін оңтайландыруға және халықтың өмір сүру жағдайларын жақсартуға бағытталған.

**Гүлжанат МҰҚАНОВА,
б.ғ.к., доцент**

**Түрсынқұл БАЗАРБАЕВА,
ғ.ғ.к., доцент**